

Research article

Associations between Self-Confidence, Courage, and Athlete Identity Among National Physically Disabled Athletes

Gönül TEKKURŞUN DEMİR¹, Burcu GÜVENDİ²,

¹Gazi University, Sport Science Faculty, Department of Physical Education Sports Teaching, Ankara

²Yalova University, Sport Science Faculty, Department of Physical Education Sports Teaching, Yalova

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 19 March 2022

Received in revised form: 22 June 2022

Accepted: 23 August 2022

Available online: 24 August 2022

Doi: <https://doi.org/10.55376ijtsep.1090193>

Keywords

Self-Confidence,

Courage,

Athlete Identity,

Sports,

Physically Handicapped.

ABSTRACT

The aim of the study was to examine self-confidence, courage, and athlete identity among physically disabled athletes by branch and sports experience and to reveal the relationship between self-confidence, courage and athlete identity. A total of 289 national physically disabled athletes participated in this correlational study. The data were gathered using the Self-confidence Scale, the Sports Courage Scale and the Athlete Identity Scale. The data were analyzed using Pearson's correlation analysis and one-way analysis of variance (ANOVA-Post Hoc). It was found that national physically disabled athletes had moderate self-confidence and courage levels and a high level of athlete identity. There was a low, positive, and significant relationship between self-confidence and courage. It has been determined that the average self-confidence scores of the physically disabled athletes who play volleyball sitting down are significantly higher than those who play amputee football and athletics. In addition, it was determined that the average score of courage in sports of those who do athletics sports is significantly higher than the average score of those who play swimming and sitting volleyball. A low level of positive and significant correlation was found between sports age and self-confidence and courage. In the research, it was concluded that the self-confidence, courage and athlete identities of the physically disabled athletes change according to their branches and ages, participants had moderate self-confidence and courage levels and a high level of athlete identity.

Araştırma makalesi

Bedensel Engelli Milli Sporcuların Öz güven, Cesaret ve Sporcu Kimliği İlişkisi

Gönül TEKKURŞUN DEMİR¹, Burcu GÜVENDİ²

¹ Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Ankara

² Yalova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Yalova

MAKALE BİLGİSİ

Makalegeçmişi:

Gönderim: 19 Mart 2022

Düzeltilme: 22 Haziran 2022

Kabul: 13 Ağustos 2022

Online yayınlama: 24 Ağustos 2022

Doi: <https://doi.org/10.55376/ijtsep.1090193>

Anahtar kelimeler

Özgüven,

Cesaret,

Sporcu Kimliği,

Spor,

Bedensel Engelli

ÖZET

Çalışmanın amacı bedensel engelli sporcuların öz güven, cesaret ve sporcu kimliğinin branş ve spor yaşı durumuna göre incelenmesi ve öz güven, cesaret ve sporcu kimliği arasındaki ilişkinin ortaya konulmasıdır. Araştırma nicel modelde ilişkisel tarama deseninde tasarlanmıştır. Araştırmaya 289 milli bedensel engelli sporcu katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Özgüven Ölçeği, Spor Cesaret Ölçeği ve Sporcu Kimliği Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde, Pearson Korelasyon analizi ve tek yönlü varyans analizinden (ANOVA-Post Hoc) yararlanılmıştır. Araştırmada, milli düzeyde spor yapan bedensel engelli sporcuların özgüven ve cesaret düzeylerinin orta, sporcu kimliklerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Özgüven ile cesaret düzeyi arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Oturarak voleybol oynayan bedensel engelli sporcuların özgüven ortalama puanlarının ampute futbol ve atletizm oynayanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca atletizm sporu yapanların sporda cesaret puan ortalamasının yüzme ve oturarak voleybol oynayanların puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Spor yaşı ile özgüven ve cesaret arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Araştırmada, bedensel engelli sporcuların branşına, yaşına göre özgüven, cesaret ve sporcu kimliklerinin değiştiği ve katılımcıların özgüven ve cesaret düzeylerinin orta, sporcu kimliklerinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Giriş

Özgüven, arzulanan bir davranışın başarılı bir şekilde yapılacağına ilişkin inançtır. Yüksek başarı beklentisi ile ortaya çıkan öz güven, olumlu duyguların harekete geçirilmesine, konsantrasyonun kolaylaştırılmasına, hedef düzenlemeye, çabanın arttırılmasına, oyun stratejilerine odaklanmaya yardım eder (Weinberg ve Gould, 2015). Özgüven, sporcunun kendini zihinsel ve fiziksel yönden yeterli olduğuna inandırabilmesidir. Kendine güvenmeyen, yeteneklerine inanmayan sporcu yeterli performansı gösteremez. Kendine güven, hedef davranışı yapabilmeyi, denemeyi, sorumluluğu, hazzı ve coşkuyu temsil ederken, kendine güvenmemek ise korku, edişe, kaygı ve acıyı da beraberinde getirmektedir (Biçer, 2018). Sporcuların spor ortamında öz güveninin gelişmesi ve iyileşmesi için sporcunun antrenörü, taraftarı vb. tarafından belirlenen hedeflere ya da kendisi tarafından belirlenen hedeflere ulaşması beklenir. Sporcuların sergilediği performans ve elde ettiği başarı, sporcunun öz güveni ile birebir ilişki gösterir (Işık, 2018). Sporcuların hedef davranışı gerçekleştirmek için kendine güvenerek davranışı gerçekleştirmek üzere harekete geçmesi için cesaretli olması da beklenebilir. Nitekim sporcuların zorluklara yenilmeden hedefe varabilmesi için sahip olması istenen duygular arasında öz güven ve cesaret duyguları da bulunmaktadır (Can ve Kaçay, 2016).

Cesaret, meydana gelen olay, durum karşısında korkunun tesiri altında kalmadan tavır almak, bu olay ve durum karşısında doğru seçimleri yapabilmektir. Cesaret, meydana gelen olay, durum karşısında korkmamak değil, korku hissine rağmen hedef davranışa ulaşma inancı veya yeteneğidir. “Cesaret inanmayı, ilkeli olmayı, bilgiyi eyleme geçirmeyi” içermektedir (Biçer, 2007). Sporcunun performansını gösterebilmesi, hedef davranışı gerçekleştirebileceğine inanması, kendine inanması, risklere rağmen korkunun tesiri altında kalmadan harekete geçmesi, yani cesaretini sergilemesi sonucunda, sporcu rakibine karşı üstünlük sağlayabilir. Bu nedenle sporcunun kendini tanıması ve sporcu kimliğine yönelik fikir sahibi olması bu avantajı destekleyebilir. Aksi takdirde spor yaşamında sporcunun başarıya ulaşması, avantaj sağlaması zorlaşabilir.

Bireylerin kendini tanıması ve tanımlaması için modern şartlar, bireye kimlik kavramını sunmuştur. Bireye sunulan bu kimlik kavramları arasında “sosyal kimlik, kolektif kimlik, dini kimlik, etnik kimlik, ulusal kimlik gibi” kimlikler yer almaktadır (Yanmış ve Kahraman, 2013). Sporcu kimliği de bu kimliklerden biridir. Sporcu kimliği, sporcunun zihinsel yapılanması ve sporcuya biçilen sosyal bir rol olarak tanımlanabilir. Sporcunun

zihinsel yapılanması, sporcu kimliğinin etkisini önemli düzeyde etkiler ve sporcunun “başarı çıkma stratejilerini, davranışlarını ve karar verme süreçlerini” tesiri altına alır (Horton ve Mack, 2000). Sporcu kimliği, bireyi kendisi yapan özelliklerinin spora özgü olma derecesi, kendisi ile sporcu yaşamını entegre etme düzeyidir. Sporcu kimlik düzeyi yüksek olan sporcuların, sportif etkinliklere ve egzersize katılım motivasyonunun, sporcu kimlik düzeyi düşük olan sporcuların sportif etkinliklere ve egzersize katılım motivasyonuna kıyasla daha yüksek olduğu bilinmektedir. Sporcu kimlik düzeyi yüksek olan sporcular spor ve egzersize katılımda daha isteklidir. Ayrıca bu sporcular sportif etkinliklere ve egzersize katılıma daha fazla önem verir ve her katılım onlara olumlu duygular sağlar (Lamont-Mills ve Christensen, 2006). Sporcuların kazandığı başarılar, branşına olan sevgi, “çevresinde bulunan insanların ve takım arkadaşlarının desteği”, sporcuların spora olan bağlılığını ve sporcu kimliğini geliştirmesini etkileyen etmenler arasındadır (Kaya ve ark., 2018). Öte yandan sporcu kimliğinin, sporcuyu güçlendiren, müsabakaya hazır hale getiren, yoğun antrenman ve mücadele etme özelliği gösteren yapısının sporcuların sakatlanmasına neden olabileceği belirtilmektedir (Sparkes, 1998). Bu bağlamda, sporcuların sahip olacağı özgüven, cesaret ve sporcu kimliği düzeyinin sporcular için önemli olduğu söylenebilir.

Özgüven, cesaret ve sporcu kimliği düzeyindeki artış normal gelişim gösteren sporcuların performansını ve spor hayatını olumlu etkileyebileceği gibi bedensel engelli sporcuların da performansını ve spor hayatını olumlu etkileyebilir. Bu bağlamda bedensel engelli sporcuların, yaşayacağı sakatlanmaların etkileyebileceği sporcu kimliği düzeyinin, sporcuların kendine duyduğu özgüven ve cesaret düzeyi ile ilişkisinin ne düzeyde olduğunu saptamak önemlidir. Nitekim literatürde bu ilişkiyi incelemek üzere bedensel engelli sporcular üzerine yapılan araştırmaya rastlanmaması, mevcut araştırmaları literatüre katkı sağlayacağını göstergesi olarak sunulabilir. Bu bağlamda araştırmada, bedensel engelli sporcuların özgüven, cesaret ve sporcu kimliğinin branş ve spor yaşına göre incelenmesi ve aralarındaki ilişkinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda şu problemlere yanıt aranmıştır:

- a) Bedensel engelli milli sporcuların öz güven, cesaret ve sporcu kimliği ne düzeydedir?
- b) Öz güven, cesaret ve sporcu kimliği düzeyi anlamlı ilişki göstermekte midir?

- c) Bedensel engelli milli sporcuların yüzme, ampute futbol, oturarak voleybol ve atletizm branşlarına göre öz güven, cesaret ve sporcu kimliği puan ortalamalarında anlamlı farklılık var mıdır?
- d) Bedensel engelli milli sporcuların spor yaşı ile öz güven, cesaret ve sporcu kimliği düzeyi anlamlı ilişki göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ile verilerin analizine dair açıklamalar verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırmada nicel araştırma modeli ve tarama yöntemlerinden olan ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. İlişkisel tarama yöntemi birden fazla sayıdaki değişken arasında, birlikte değişim varlığı ya da derecesini saptamayı hedefleyen bir araştırma yöntemidir (Fraenkel ve Wallen, 2009; Karasar, 2005, Ural ve Kılıç, 2011).

Araştırma Grubu

Araştırmaya milli düzeydeki bedensel engelli sporcular katılmıştır. Çalışma grubu, “G. Power-3.1.9.2” programı kullanılarak, güç analiz hesaplandığında etki genişliği .25 ve anlamlılık düzeyi .05 alındığında, toplam 289 sporcu ile % 92 güç sağlanacağı ön görülmüştür (Cohen, 2013). Bu bağlamda 98 kadın, 191 erkek bedensel engelli milli sporcunun katıldığı araştırmaya, toplam 289 sporcu dahil edilmiştir. Sporcuların 103’ü yüzme, 64’ü ampute futbol, 72’si oturarak voleybol ve 50’si atletizm branşını aktif olarak kendi federasyonlarında yapmaktadır. Sporcuların yaş ortalaması 26.28 ± 11.17 ve spor yaşları 15.27 ± 6.48 ’dir. Araştırmada bedensel engelli ve milli sporcu olma kriteri bulunmaktadır. Bu bağlamda araştırmada ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme araştırmada belirlenen kriterlere ve niteliklere sahip olan bireylerin, olay veya durumların araştırmaya dahil edilmesidir (Büyüköztürk, ve ark., 2008).

Bedensel engelli milli sporcuların öz güven, cesaret ve sporcu kimliği ilişkisi adlı mevcut araştırma için Yalova Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu’ndan (protokol no:202206) gerekli izin alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak, kişisel bilgi formu ile birlikte, öz güven, spor cesaret, sporcu kimliği ölçekleri kullanılmıştır. Bazı katılımcılara Google Formlar aracılığıyla internet üzerinden ulaşılrken, bazı katılımcılara yüz yüze ulaşılmıştır. Katılımcılara gönüllü olur formu onaylatılmış, çalışma konusu hakkında bilgi verilmiş, araştırmanın bilimsel nitelikte olduğu ve objektif cevap vermeleri istenmiştir. Ayrıca katılımcılara, ölçekleri doldurmayı isteği anda bırakabilecekleri bildirilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu: Cinsiyet, yaş, branş ve spor yaşı ile ilgi demografik bilgilerden oluşmaktadır.

Öz Güven Ölçeği: Akın (2007) tarafından geliştirilen 33 maddeli ölçek kullanılmıştır. Ölçek 5’li likert tipinde olup, ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı .92’dir. Özgüven ölçeğinin yapı geçerliğinin incelenmesi amacıyla bedensel engelli sporculardan toplanan verilere DFA uygulanmış ve 7.-15, 8.-24. ve 25.-32. maddelere modifikasyon yapılmıştır. Uygulanan DFA sonucu $\chi^2= 953.05$, $sd= 466$, $RMSEA= .083$, $NFI= .95$, $CFI= .94$, $IFI= .95$, $CFI= .93$, $GFI= .90$ ’dir. Ölçeğin yapısının sınanmasına ilişkin elde edilen uyum indekslerinin kabul edilebilir ve yeterli aralıkta olduğu saptanmıştır (Schermelleh-Engel ve Moosbrugger, 2003; Thompson, 2004). Ölçekten alınan en düşük puan 33 en yüksek puan 165’tir. Ölçekten alınan puanın 33’e bölünmesi özgüven düzeyinin belirleyicisidir. Bu bağlamda özgüven ölçeğinden 2.5 puanın altı düşük, 2.5-3.5 arası orta, 3.5 ve üzeri ise yüksek düzeyde özgüvenin gösterir (Akın, 2007).

Spor Cesaret Ölçeği (SCÖ): Konter ve Johan (2012) tarafından geliştirilen 5’li likert tipindeki ölçek kullanılmıştır. SCÖ’de yer alan 1., 6., 11., 16., 21., 24., 27. maddeler ters maddelerden oluşmaktadır. SCÖ’nün Cronbach Alfa değerleri .68’dir. Ölçeğin yapı geçerliğinin koruduğuna kanıt sağlamak amacıyla, katılımcılardan elde edilen verilere DFA uygulanmıştır. Yapılan analizde 4.-9., 13.-18. ve 15.-31. maddeler arasında modifikasyon yapılmıştır. Bu bağlamda elde edilen DFA sonucu $\chi^2= 1198.45$, $sd= 623$, $RMSEA= .096$, $NFI= .95$, $CFI= .94$, $IFI= .96$, $CFI= .93$, $GFI= .91$ ’dir. Buna göre elde edilen sonuçların kabul edilebilir ve yeterli aralıkta olduğu saptanmıştır (Meyers ve ark., 2006).

Sporcu Kimliği Ölçeği: Brewer ve Cornelius (2001) tarafından geliştirilen, Öztürk ve Koca (2013) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek kullanılmıştır. Sporcu Kimliği Ölçeği 7 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 7’li likert tipinde derecelendirilmiştir. Sporcu Kimliği

Ölçeği'nin Cronbach Alfa katsayısı .91'dir. Ölçeğe uygulanan DFA analizine göre, $\chi^2=478.45$, $sd=217$, $RMSEA=.094$, $NFI=.93$, $CFI=.97$, $IFI=.96$, $CFI=.97$, $GFI=.95$ 'tir. Elde edilen sonuçların kabul edilebilir ve yeterli aralıkta olduğu saptanmıştır (Kline, 2011; Marsh ve ark., 2006).

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde çarpıklık ve basıklık değerlerin (± 1) normal aralıkta olduğu tespit edilmiştir (Kline, 2011). Ölçekler ve gruplar arasındaki ilişkinin tespit edilmesi için Pearson Korelasyon testi, ikiden fazla grupların karşılaştırılması için ANOVA (Tukey Post Hoc) kullanılmıştır. Uygulanan istatistik testlerde güven düzeyi .05 olarak esas alınmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde engelli sporculardan elde edilen verilerin analizleri ve analizlere ilişkin açıklamalar bulunmaktadır.

Tablo 1.

Öz güven, spor cesaret, sporcu kimliğine ilişkin istatistikler

Değişkenler	Ölçeklerden alınabilecek min-max puanlar	\bar{x}	S
Özgüven	33-165	114.84	1.27
Spor Cesaret	33-165	100.35	7.44
Sporcu Kimliği	7-49	41.04	7.93

\bar{x} = Aritmetik Ortalama, S = Standart Sapma, Min = En düşük puan, Max = En yüksek puan.

Tablo 1'de görüldüğü gibi bedensel engelli sporcuların özgüven düzeylerinin $X_{ort}=114.84\pm 1.27$ olduğu saptanmıştır. Bedensel engelli sporcuların sporda cesaret düzeyi $X_{ort}=100.35\pm 7.44$ 'tür. Sporcuların sporcu kimliği puanının $X_{ort}=41.04\pm 7.93$ olduğu saptanmıştır. Tablo 1'de bedensel engelli sporcuların öz güven ve spor cesaret düzeylerinin orta, sporcu kimliklerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 2.

Öz güven, spor cesaret, sporcu kimliği pearson korelasyon testi sonuçları

	Ö	C	SK
Ö	r p n	1	

SC	r	.214		
	p	.013*	1	
	n	289		
SK	r	.060	.078	
	p	.307	.620	1
	n	289	289	

*p<0,05, **p<0,01, Ö:Özgüven, SC: Spor Cesaret, SK: Sporcu Kimliği, r = Korelasyon Katsayısı, p = Anlamlılık Değeri, n = Frekans.

Tablo 2’de yapılan analiz sonucunda özgüven ile spor cesaret (r=.214; p<.05) arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 3.

Spor branşına göre tek yönlü varyans analizi (anova, post hoc)

	Branş	N	\bar{x}	F _(3,285)	p	Anlamlı Fark
Özgüven	Y	103	127.52	24.874	.00*	OV*>AF>A
	AF	64	98.19			
	OV	72	131.80			
	A	50	78.63			
Spor Cesaret	Y	103	99.60	6.504	.00*	A*>Y>OV
	AF	64	102.12			
	OV	72	97.30			
	A	50	103.36			
Sporcu Kimliği	Y	103	42.75	1.532	.06	-
	AF	64	40.83			
	OV	72	41.15			
	A	50	41.07			

* p<.05, Y: Yüzme. AF: Ampute Futbol. OV: Oturarak Voleybol. A: Atletizm.

Tablo 3’te branşa göre özgüven, ve sporda cesaret düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Puan farkı lehine olan gruplar * ile gösterilmiştir. Buna göre, oturarak voleybol oynayan bedensel engelli sporcuların özgüven puan ortalamasının (\bar{x} =131.80), ampute futbol (\bar{x} =98.19) ve atletizm (\bar{x} =78.63) sporu yapanların puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir (F_(3,285)=24.874; p<.05). Atletizm sporu yapanların sporda cesaret puanı ortalamasının (\bar{x} =103.36), yüzme (\bar{x} =99.60) ve oturarak voleybol oynayanların (\bar{x} =97.30) puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır (F_(3,285)=6.504; p<.05).

Tablo 4.

Spor yaşına göre pearson korelasyon testi sonuçları

		Ö	SC	SK
Spor yaşı	r	.286	.290	.133
	p	.001*	.000*	.098

* p<.05, Ö:Özgüven, SC: Cesaret, SK: Sporcu Kimliği

Tablo 4’te görüldüğü üzere spor yaşı ile özgüven (r=.286; p<.05) ve sporda cesaret (r=.290; p<.05) arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tartışma

Yüzme, ampute futbol, oturarak voleybol ve atletizm branşlarında milli düzeyde spor yapan bedensel engelli sporcuların yaş, branş ve spor yaşına göre özgüven, sporda cesaret ve sporcu kimliklerinin incelenmesinin amacıyla yapılan araştırmada sporcuların özgüven düzeylerinin orta olduğu saptanmıştır. Gürer (2017) sporcuların özgüven düzeyinin sporcunun branşındaki başarısını etkilediğini belirtmiştir. Buğdaycı ve ark. (2016) tarafından da özgüvenin spor yaşamı için önemli bir unsur olduğu ifade edilmektedir. Buna neden olarak bedensel engelli sporcuların hedeflerine ulaşmada başarılı olacağına, zihinsel ve bedensel açıdan yeterli olduğuna ilişkin inançlarının orta düzeyde olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Bu inancın sporcuların bedenlerindeki engelden (kısıtlayıcı görmesinden) kısmen olumsuz etkilendiği, öte yandan konsantrasyon ve oyun stratejisine odaklanma gibi durumlardan da özgüvenin olumlu etkilendiği düşünülebilir.

Araştırmada bedensel engelli milli sporcuların cesaret düzeylerinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Can ve Kaçay (2016) tarafından cesaret, karşılaşılan duruma göre davranmak, bu durum karşısında korkunun tesiri altında kalmaksızın yerinde seçimler yapmayı gerektiren bir duygu durumu olarak ifade edilmektedir. Zengin'in (2019) atletlerle yaptığı araştırmada, sporcuların cesaret düzeyinin ortanın üzerinde olduğu ve sporcuların karar verme, risk alma düzeylerinin yüksek olduğu belirtilmiştir. Elde edilen sonuca göre, sporcuların spor yaşamlarında karşılaştığı zorluklarla baş etme durumu ve olaylar karşısında aldığı tavır zaman zaman olumsuz etkilense de, spor yaşamındaki korkulu pozisyonlarda dahi sporcuların vazgeçmediği ve yeteneklerine olan inancı koruduğu düşünülebilir. Nitekim sporcuların orta düzeyde cesarete sahip olmaları onların bir miktar da tereddüt ettiğinin göstergesi sayılabilir.

Sporcuların sporcu kimliği puanlarının ise yüksek olduğu saptanmıştır. Katılımcıların branşına tutkusu, kendisi ile branşını bütünleştirme ve kendini sporcu rolü ile özdeşleştirme algısının yüksek olmasından dolayı katılımcıların, sporcu kimliği düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir. Önceleri kendine bakıldığında zaman zaman rahatsızlık hisseden engelli bireylerin, spor yaşamı ve sportif başarılarından sonra "bir sporcu olarak" izlenmekten hoşlanmaları beklenebilir. Bu durum da onların sporcu kimliğinin artmasını tetikleyebilir. Nitekim Stoddart (1998) engelli sporcuların izlenmesinin, sporcuyu yüreklendirdiğini, sporcu kimliğini güçlendirdiğini ve izleyicinin engelli algısı değiştirdiğini ifade etmiştir. Ayrıca literatürde sporcunun branşını sevmesinin, etrafındakilerin desteğinin, spora bağlılığın iyi bir sporcu kimliğinin oluşturmasını sağladığı belirtilmektedir (Kaya ve ark., 2018). Bu çalışma

ile benzer olarak, Pack ve ark. (2017) tarafından yüzmenin paralimpik sporcuların benlik ve kimlik gelişimi algıları üzerinde rolünün araştırıldığı çalışmada sonucunda yüzmenin paralimpik sporcuların kişisel ve sosyal kimliklerinin geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Wiliński ve ark. (2014) tarafından Özel Olimpiyat katılımcılarının, sporun hayatlarının en önemli parçalarından biri olduğunu kanıtlanmış yüksek düzeyde sporcu kimlik sergilediklerini belirtilmiştir. Skučas (2014) uluslararası alanda mücadele eden engelli sporcuların ulusal alanda mücadele eden sporculara göre yüksek sporcu kimliğe sahip olduklarını, güçlü benlik bütünlüğü gösterdiklerini ve özgüvenlerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Araştırmada özgüven ile cesaret arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Bu bağlamda sporcuların özgüven düzeylerindeki artışın, cesaret düzeyindeki artışla paralel olarak arttığı söylenebilir. Bu çalışmadan farklı olarak Nagata (2014) sporcu kimlik algısının özsaygı ile ilişkisini incelemiş ve negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmış ve Nagata (2014) böyle bir sonucun açıklamasının sporcu kimliğinin olumlu ve olumsuz yanlarının incelenerek anlaşılacağını belirtmiştir. Bu çalışmadan farklı olarak ise Can ve Kaçay (2016) sporcu kimlik algısı ile cesaret ve öz güven duyguları arasındaki ilişkinin pozitif yönde yüksek bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Can ve Kaçay'a (2016) göre aktif spor yaşamına dayalı olarak gelişen sporcu kimlik algısı, bireylerde cesaret duygusunu ve öz güven duygusunu olumlu yönde etkilemektedir.

Araştırmanın diğer bulgusunda bedensel engelli sporcuların branşı ile özgüven ve sporda cesaret düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Özgüven düzeyi ile branş incelendiğinde, oturarak voleybol oynayan bedensel engelli sporcuların özgüven puan ortalamasının ampute futbol ve atletizm sporu yapanların puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda oturarak voleybol oynayan bedensel engelli sporcuların kendine ve yeteneklerine olan inançlarının, kendini engelli kimliği ile değil de sporcu kimliği ile tanıttığına dair güveninin ampute futbol ve atletizm sporu yapanlardan daha fazla olduğu düşünülebilir. Özbek ve ark. (2017) araştırmasında takım sporcularının bireysel spor yapanlara göre özgüven düzeyinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Cesaret düzeyi ile branş incelendiğinde ise, bedensel engelli sporcuların branşı ile cesaret düzeyi arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılık, atletizm sporu yapanların cesaret puan ortalamasının, yüzme ve oturarak voleybol oynayanların puan

ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Branşlara göre özgüven ve cesaret düzeyinde görülen farklılık her branşın kendine has özelliklerinin ve zorluklarının olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Literatürde sporcuların başarılı olmasının ve uygun performansı sergilemesinin ön koşulu olarak cesaret düzeyi gösterilmektedir (Can ve Kaçay, 2016). Bu bağlamda bedensel engelli sporcuların branşlarındaki role, aldıkları riske göre cesaret düzeyinin değiştiği belirtilebilir. Ayrıca araştırmada sporcu kimliği ile bedensel engelli sporcuların branşları arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Sporcu kimliğinin bireyin kendisi ile sporcu yaşamını entegre etme düzeyi olduğu düşünülürse (Lamont-Mills ve Christensen, 2006), elde edilen bu bulgunun nedeni olarak bedensel engelli sporcuların branşlarına göre sporla bütünleşme algılarının benzer düzeyde olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Görgülü ve ark.(2018) da takım ve bireysel sporcuların sporcu kimliği düzeyinin benzer olduğunu ve branşa göre sporcuların benzer sporcu kimliğine sahip olduğunu altını çizmiştir. Çetinkaya (2015) ise hentbolcuların sporcu kimlik ortalama puanlarının voleybolculardan daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Araştırmanın son bulgusunda spor yaşı ile özgüven ve cesaret düzeyi arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Buna göre sporcuların tecrübelerinin, onların özgüveninin artmasını sağladığı ve bununla birlikte sporcuların karşılaştıkları korkulu durumlarla başa çıkma düzeylerinin de arttığı söylenebilir. Yapılan literatür çalışması sonucunda araştırma bulgusundan farklı olarak Güvendi ve ark. (2018) cesaret düzeyi ile spor yılı arasında anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Can ve Kaçay (2016) ise spor yılı açısından sporcu kimlik algısı ve cesaret duygusunda anlamlı bir farklılık bulunmamış ancak, özgüven duygusunun alt boyutu olan dış özgüven duygusunda 1-3 yıl grubunda olan sporcuların diğer gruplara göre daha yüksek dış özgüven duygusuna sahip olduğunu saptamıştır. Konter ve ark. (2020) 10 yıldan fazla spor deneyimi olanların cesaret düzeyinin, 10 yıldan az deneyime sahip olanlardan ve amatörlerden önemli ölçüde daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Işık (2018) amatör ve profesyonel sporcu lisansına sahip futbolcuların spor yılı açısından sportif kimlik düzeylerinde herhangi anlamlı bir farklılık olmadığını belirtmiştir. Yanar ve ark. (2017) tenis ve badminton sporcularının sporcu kimlik algılarında spor yılı grupları açısından anlamlı farklılık olmadığını saptamıştır. Çetinkaya (2015) takım sporcularının lisans süreleri bakımından sporcu kimliği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Zengin'in (2019) atletlerle yaptığı araştırmada, spor yaşının cesaret düzeyinden etkilenmediği saptanmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, milli düzeyde spor yapan bedensel engelli sporcuların sporcu kimliğinin yüksek olduğu ve zorluklara karşı başarılı olma inancına ve gücüne sahip olduğu, ancak zaman zaman da bu sporcuların mücadele sonunda zarar görmek, yenilmek gibi düşüncelerinin ortaya çıkmasının öz güvenlerini ve cesaretlerini orta düzeye çektiği söylenebilir. Öte yandan bedensel engelli sporcuların engellerinden dolayı kendilerini yetersiz görmeyerek, mevcut performanslarını korkusuzca kullanabildikleri, kendilerini daha çok sporcu kimliği altında değerlendirdikleri için özgüven ve cesaret düzeylerinin orta düzeyde olduğu da söylenebilir. Yüksek düzeyde sporcu kimliğinin zaman zaman sakatlanmalara neden olmasının (Sparkes, 1998), sporcuların cesaret ve özgüvenini düşük düzeye indirmedeği söylenebilir. Ayrıca araştırmada özgüven düzeyi ile cesaret düzeyinin birbirinden olumlu yönde etkilendiği sonucuna varılmıştır. Sporcuların engelli kimliğinin yanı sıra sporcu kimliğine bürünmesi ile, onların özgüvenleri ve cesaret düzeylerinde paralel bir artış görülebilir. Sporcuların spor deneyimlerinde görülen artış da onların özgüven ve cesaret düzeylerini pozitif yönde etkilemektedir. Bedensel engellilerin düzenli spor yaşamının öz güven düzeyine (Yılmaz ve Kırımoğlu, 2020) pozitif katkı sağlayabileceği vurgulanmaktadır. Araştırma bulguları ışığında bedensel engelli milli sporcuların özgüven, cesaret, sporcu kimliği gibi özelliklerinin geliştirilmesi ve desteklenmesi için uygun antrenmanların uygulanması önerilmektedir. Ayrıca bedensel engelli milli sporcuların bu özelliklerinin desteklenmesi için her sporcunun spor psikoloğuna yönlendirilmesi sağlanabilir.

Kaynaklar

- Gürer B. (2017). The research about reasons of mountaineers' attend to ice climbing and its effects on their self-confidence, *European Journal of Education Studies*, 3(8), 501-515. 10.5281/zenodo.841788
- Sparkes, A. C. (1998). Athletic identity: An achilles' heel to the survival of self. *Qualitative Health Research*, 8(5), 644-664. <https://doi.org/10.1177/104973239800800506>
- Stoddart, K. P. (1998). The treatment of high-functioning pervasive developmental disorder and asperger's disorder: Defining the social work role. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 13(1), 45-52. <https://doi.org/10.1177/108835769801300106>
- Zengin, S. (2019). A study upon the courage perception of athletes who participated to the elections for national team (The case of east anatolia region). *Turk J Sport Exe*, 21(2), 252-260. 10.15314/tsed.540056
- Cohen, J. (2013). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Academic Press.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.

- Biçer, T. (2007). *Sporda duygu ve aklın yönetimi*. İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Biçer, T. (2018). *Yaşamda ve sporda doruk performans. başarının zihinsel dinamikleri*. İstanbul: Beyaz.
- Çetinkaya, T. (2015). *Takım sporlarında sporcu kimliği ve sürekli sportif kendine güven ilişkisi*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Thompson, B. (2004). *Exploratory and confirmatory factor analysis: Understanding concepts and applications*. Washington, DC, US: American Psychological Association
- Akın, A. (2007). Öz-güven ölçeği'nin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 167-176. 19.03.2022 <https://app.trdizin.gov.tr/makale/T1RBNU5UVTE=/oz-guven-olcegi-nin-gelistirilmesi-ve-psikometrik-ozellikleri> adresinden alındı.
- Işık, U. (2018). Amatör ve profesyonel sporcu lisanlarına sahip futbolcuların sportif kendine güven düzeyleri ile sporcu kimlikleri arasındaki ilişki, *Spor Eğitim Dergisi*, 2(3), 26-35. 19.03.2022 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/533804> adresinden alındı.
- Nagata, S. (2014). A pilot study of exclusivity of athletic identity among wheelchair rugby players. *Therapeutic Recreation Journal*, 43(4), 320-331. 19.03.2022 https://www.researchgate.net/profile/Shinichi-Nagata/publication/297940112_A_Pilot_Study_of_Exclusivity_of_Athletic_Identity_among_Wheelchair_Rugby_Players_Implications_for_Therapeutic_Recreation/links/56e97e9108aecf036b315fa5/A-Pilot-Study-of-Exclusivity-of-Athletic-Identity-among-Wheelchair-Rugby-Players-Implications-for-Therapeutic-Recreation.pdf adresinden alındı.
- Skučas, K. (2014). Athletic identity and self-esteem of wheelchair basketball players. *Baltic Journal of Sport and Health Sciences*, 4(95), 40-43. 19.03.2022 https://scholar.google.com.tr/scholar?hl=tr&as_sdt=0%2C5&q=Sku%C4%8Das%2C+K.+%282014%29.+Athletic+identity+and+self-esteem+of+wheelchair+basketball+players.+Baltic+Journal+of+Sport+and+Health+Sciences%2C+4%295%29.&btnG= adresinden alındı.
- Can, Y., ve Kaçay, Z. (2016). Sporcu kimlik algısı ile cesaret ve özgüven duyguları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 6176-6184. 10.14687/Jhs.V13i3.4353
- Kaya, H. B., Namlı, S., ve Demir, G. T. (2018). *Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sporcu kimlikleri ve başarı yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(7), 179-196. <http://dx.doi.org/10.29157/etusbe.83>
- Konter, E., ve Johan, N. G. (2012). Development of sport courage scale. *Journal Of Human Kinetics*, 33, 163-172. 10.2478/v10078-012-0055-z
- Lamont-Mills A., ve Christensen, S. A. (2006): Athletic identity and its relationship to sport participation levels. *J Sci Med Sport*, 9, 472-478. <https://doi.org/10.1016/j.jsams.2006.04.004>
- Ural, A., ve Kılıç, İ. (2011). *Bilimsel araştırma süreci ve spss ile veri analizi*, 3. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yılmaz, A., ve Kırımoğlu, H. (2020). Oturarak Voleybol oyuncularının öz güven düzeylerinin tespiti. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(1), 286-294. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3564>
- Fraenkel, J. R., ve Wallen, Norman E. (2009). *How to design and evaluate research in education* (Seventh Ed.). New York: Mcgraw-Hill.

- Weinberg, R. S., ve Gould, D. (2015) *Spor ve egzersiz psikolojisinin temelleri*. Ed. Mustafa Şahin, Ziya Koroç. (Çev.). Erman Öncü. Ögüven sf. 323-347
- Brewer, B. W., ve Cornelius, A. E. (2001). Norms and factorial invariance of the athletic identity measurement scale, *Academic Athletic Journal*, 15(2), 103-113. 19.03.2022 https://www.researchgate.net/publication/263734479_Norms_and_factorial_invariance_of_the_Athletic_Identity_Measurement_Scale adresinden alındı.
- Horton, R. S., ve Mack, D. E. (2000). Athletic identity in marathon runners: functional focus or dysfunctional commitment?. *Journal of Sport Behavior*, 23(2).101,19P. 19.03.2022 <https://www.proquest.com/openview/3321e06e082ca38fcb3fc90d23853fd5/1?pq-origsite=gscholar&cbl=30153> adresinden alındı.
- Öztürk, P., ve Koca, C. (2013). Sporcu kimliği ölçeğinin Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 24(1), 1-10. 19.03.2022 <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/151204> adresinden alındı.
- Schermelleh-Engel, K., ve Moosbrugger, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and descriptive goodness of fit measurement. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74. 19.03.2022 <http://www.mpr-online.de> adresinden alındı.
- Yanmış, M., ve Kahraman, B. (2013). Gençlerin dini ve etnik kimlik algısı: Diyarbakır örneği. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 8(2), 117-153. 19.03.2022 <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/17720> adresinden alındı.
- Konter, E., Kueh, Y. C., ve Kuan, G. (2020). Relationship between passion and courage among the experienced male soccer players, *The Malaysian Journal of Medical Sciences: MJMS*, 27(4), 85. 10.21315/mjms2020.27.4.8
- Pack, S., Kelly, S., ve Arvinen-Barrow, M. (2017). "I think i became a swimmer rather than just someone with a disability swimming up and down:" Paralympic athletes perceptions of self and identity development. *Disability and Rehabilitation*, 39(20), 2063-2070. <https://doi.org/10.1080/09638288.2016.1217074>
- Wiliński, W., Wiczorek, M., and Drzewakowska, B. (2014). Osobowość sportowa zawodników olimpiad specjalnych: Badania pilotażowe. *Postępy Rehabilitacji*, 28(1), 37-45. 10.2478/rehab-2014-0032
- Görgülü, R., Adiloğulları, G. E., Tosun, Ö. M., ve Adiloğulları, İ. (2018). Prososyal ve antisosyal davranış ile sporcu kimliğinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 147-161. <https://doi.org/10.17155/omuspd.397248>
- Güvendi, B., Türksoy, A., Güçlü, M., ve Konter, E. (2018). Profesyonel güreşçilerin cesaret düzeyleri ve zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi. *Uluslararası Spor Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 4(2), 70-78. <https://doi.org/10.18826/useeabd.424017>
- Buğdaycı, S., Gürer, B., Demir, H., ve Abakay, U. (2016). Examination of self confidence of individual interested in mountaineering and search and rescue, *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 2(4), 17-35. 10.5281/zenodo.162315.
- Marsh, H. W., Hau, K.T., Artelt, C., Baumert, J., ve Peschar, J.L. (2006). OECD's brief self-report measure of educational psychology's most useful affective constructs: Cross-cultural, psychometric comparisons

across 25 countries. *International Journal of Testing*, 6(4), 311-360.
https://doi.org/10.1207/s15327574ijt0604_1

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2008), *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegema.

Meyers, L.S, Gamst, G., ve Guarino, A.J. (2006). *Applied multivariate research: design and interpretation*. London: SAGE Publications.

Özbek, S., Yoncalık, M. T., ve Alıncak, F. (2017). Sporcu ve sedanter lise öğrencilerinin özgüven düzeylerinin karşılaştırılması (Kırşehir İli Örneği). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 46-56. 19.03.2022 <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/345031> adresinden alındı.

Yanar, Ş., Kırandı, Ö., ve Can. Y. (2017). Tenis ve badminton sporcularının sporcu kimlik algısı ve başarı motivasyon düzeyleri arasındaki farklılıkların incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 1(1), 51-58. 19.03.2022 <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/17720> adresinden alındı.